

INTRODUCERE

Acest curs se adresează, studenților din anul II ai Facultății de Drept, însușirea noțiunilor prezentate fiind absolut necesară pentru orice jurist în devenire.

De asemenea, informațiile furnizate în acest suport de curs pot fi utile și studenților altor specializări care necesită și minime cunoștințe din domeniul dreptului civil precum și celor care interferează cu domeniul justiției.

OBIECTIVELE CURSULUI

Obiectivul central al acestui curs constă în însușirea și analiza critică a textelor de lege, a părerilor exprimate în doctrină și a soluțiilor date în practica judiciară civilă.

După studierea cursului, studenții vor dobândi următoarele aptitudini:

- însușirea și analiza critică a textelor de lege
- analiza critică a părerilor exprimate în doctrină
- analiza soluțiilor date în practica judiciară

CAPITOLUL 1

INTRODUCERE. NOȚIUNE. CLASIFICARE

Cuprins

Obiectivele Capitolului 1

- 1.1 Noțiuni introductive
- 1.2 Elementele raportului obligațional
- 1.3 Clasificarea obligațiilor

Bibliografia Capitolului 1

Obiectivele CAPITOLULUI 1

După studiul capitolului I, studenții vor avea suficiente cunoștințe pentru:

- a defini noțiunea de obligație
- a identifica raporturile obligaționale;
- a cunoaște care sunt principalele tipuri de obligații;

1.1. Noțiuni introductive

Obligația civilă a fost cunoscută încă din dreptul roman, celebră în acest sens fiind definiția din Instituțiile lui Iustinian: *Obligatio est iuris vinculum, quo necessitate adstringimur alicuius solvendae rei, secundum nostrae civitatis iura* (Obligația este o legătură juridică, în temeiul căreia suntem constrânși să facem o prestație în conformitate cu dreptul cetății noastre)¹, care indică un grad înalt de abstractizare în gândirea juridică a acelor timpuri.

De la această definiție s-a ajuns la definiția doctrinară din zilele noastre „obligația este raportul de drept civil în care o parte, numită creditor, are posibilitatea de a pretinde celeilalte părți, numită debitor, să execute o prestație sau mai multe prestații ce pot fi de a da, a face sau a nu face, de regulă, sub sancțiunea constrângerii de către stat”².

¹ A se vedea *Iustiniani Institutiones, Instituțiile lui Iustinian*, text latin și traducere în limba română, cu note și studiu introductiv de V. Hanga, Editura Lumina Lex, București, 2002, p. 206.

² A se vedea L. Pop, *Teoria generală a obligațiilor*, Editura Lumina Lex, București, 1998, p. 10.

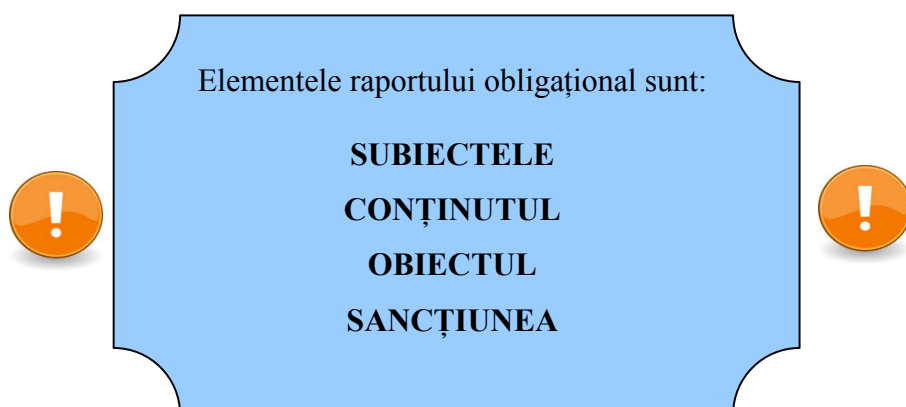
Noul cod civil definește obligația la art. 1.164, cu denumirea marginală de „conținutul raportului obligațional”: **Obligația este o legătură de drept în virtutea căreia debitorul este ținut să procure o prestație creditorului, iar acesta are dreptul să obțină prestația datorată.**

Se poate observa cu ușurință puternica asemănare între cele trei definiții, ceea ce ne indică faptul că instituția obligației nu a suferit modificări fundamentale din vremea lui Iustinian până în zilele noastre.

Astăzi, în limba română, cuvântul **obligație** cunoaște mai multe accepțiuni:

- raportul juridic obligațional (definit mai sus);
- orice îndatorire juridică, precum și îndatoririle morale;
- înscrisul constatator al unui drept de creanță (obligațiune).

1.2. Elementele raportului obligațional

1.2.1 Subiectele – pot fi persoane fizice sau juridice:

- Creditorul – subiect activ (*reus credendi*);
- Debitorul – subiect pasiv (*reus debendi*) este întotdeauna o persoană determinată.

Acestea sunt noțiuni gen, proprii teoriei generale a obligațiilor.

Se folosesc și denumiri specifice: vânzător/cumpărător, locator/ locatar etc.

1.2.2 Conținutul – toate drepturile de creanță și obligațiile corelative care aparțin subiectelor raportului obligațional.

De regulă, este stabilit prin voința părților însă uneori e determinat de lege (fapte ilicite cauzatoare de prejudicii, contracte de adeziune).

1.2.3 Obiectul – conduita concretă, acțiunea sau inacțiunea, la care este îndreptățit subiectul activ și la care este

îndatorat subiectul pasiv; prestația pe care o poate pretinde creditorul și pe care trebuie să o execute debitorul:

- *a da* – îndatorirea debitorului de a constitui sau transmite un drept real; are întotdeauna natură patrimonială;
- *a face* – îndatorirea debitorului de a presta o lucrare, un serviciu sau, generic, orice prestație pozitivă (altă decât aceea de a da) în favoarea creditorului;
- *a nu face* – conduita negativă pe care debitorul este obligat să și-o asume; abținerea sa de la ceva ce ar fi putut face dacă nu s-ar fi obligat față de creditor.

1.2.4 Sancțiunea

Cu privire la sancțiune au existat numeroase dezbateri în doctrină, unii autori considerând că aceasta nu este un element al raportului obligațional ci constituie un raport juridic distinct, raportul de constrângere, al cărui conținut este răspunderea juridică. S-au distins astfel teoria monistă și teoria dualistă. Majoritatea autorilor români contemporani sunt adepții teoriei moniste.

Sancțiunea include atât mijloacele ofensive puse la dispoziția creditorului (punerea în întârziere a debitorului, acțiuni în justiție, executarea silită, daunele moratorii, daunele compensatorii) cât și pe cele puse la îndemâna debitorului pentru a se libera de datorie (punerea în întârziere a creditorului, oferta reală de plată urmată de consemnațiune, consemnarea bunului).

În funcție de prezența unei sancțiuni directe, se deosebesc obligațiile perfecte de cele imperfecte (naturale), pe care le vom analiza în alt paragraf.

1.3. Clasificarea obligațiilor

1.3.1 După izvorul lor, obligațiile se pot naște din:

- acte juridice (implică manifestări de voință făcută cu scopul de a produce efecte juridice):
 - *acte juridice bilaterale sau multilaterale* – contracte (implică acordul de voințe dintre două sau mai multe persoane);
 - *acte juridice unilaterale* – manifestări de voință ale unei singure persoane (ex. testamentul).
- fapte juridice (implică manifestări de voință făcute fără scopul de a produce efecte juridice):
 - *licite* – gestiunea de afaceri, îmbogățirea fără cauză, plata nedatorată;
 - *ilicite* – delictetele.